

Finansdepartementet
Avdelningen för offentlig förvaltning
Enheten för digital infrastruktur
fi.registrator@regeringskansliet.se
david.troeng@regeringskansliet.se

Svar på Frågor om dagens och framtidens utmaningar på konnektivetsområdet (Ert dnr Fi2023/01693)

Myndigheten för press, radio och tv (MPRT) har i uppdrag att verka för yttrandefrihet, mångfald och tillgänglighet inom press, radio och tv samt att följa och analysera utvecklingen inom medieområdet.

MPRT har tagit del av frågorna om dagens och framtidens utmaningar på konnektivetsområdet och vill med utgångspunkt i vårt verksamhetsområde lyfta några viktiga aspekter.

Digitaliseringen av medielandskapet har förändrat både hur medieinnehåll paketeras och på vilka plattformar som allmänheten tar del av medieinnehåll. Förändringen har drivits på av de senaste årens snabba teknikutveckling, i synnerhet bredbandsutbyggnaden samt tillgången till mobilt bredband och smart mobil. Mediekonsumtionen förändras över tid. Generellt gäller att unga och medelålders är mer digitala i sin mediekonsumtion än de äldsta. Den här generationsklyftan blir gradvis något mindre i takt med att även de äldre blir mer vana vid att konsumera medieinnehåll digitalt. Fortfarande finns det dock de som sällan eller aldrig använder internet.

Användning av konnektivitet och delaktighet

Digitalt utanförskap

De som aldrig eller sällan använder internet riskerar att hamna i digitalt utanförskap och därmed även i ett demokratiskt utanförskap. Utöver fysisk tillgång till infrastruktur krävs också kunskap och färdigheter för att kunna använda tekniken. Det finns fortfarande personer som sällan eller aldrig använder internet, de är ofta äldre eller personer med funktionsnedsättning. Möjligheten att använda internet och digitala tjänster begränsas av att teknik och tjänster inte alltid är tillgängligt utformade och att dessa grupper är ovana vid att använda tekniken. Även ekonomiska förutsättningar kan göra det svårt att ha råd med abonnemang och dator och/eller mobiltelefon. (Svenskarna och Internet 2022, Internetstiftelsen och Medietillgänglighet 2022, Myndigheten för press, radio och tv).

Svårt att navigera i ett digitalt medielandskap

Digitaliseringen har ökat utbudet av information och nyheter vilket gör att det har blivit allt svårare för allmänheten att navigera, sortera och värdera i det omfattande utbud av information och nyheter som ständigt produceras på digitala plattformar. Felaktigheter och desinformation sprids snabbt via internet och det kan vara svårt att avgöra vem eller vilka som är avsändare. Den snabba teknikutvecklingen med bland annat AI gör informationslandskapet än mer komplext, att vara en trygg medieanvändare ställer

höga krav på kunskap genom utbildning. Behovet av medie- och informationskunnighet ökar därför hos mediekonsumenten. Det behövs samordnade utbildningsinsatser av flera olika aktörer riktade till olika målgrupper som kan anses vara särskilt utsatta. Det handlar bland annat om unga men även de äldre och de som inte har svenska som sitt modersmål.

Statens medieråd har i uppdrag av regeringen att förstärka arbetet för ökad medie- och informationskunnighet. Nätverket MIK Sverige, som leds av Statens medieråd och där bland annat MPRT ingår, har som mål att stärka medie- och informationskunnigheten i Sverige. Regeringen har beslutat att Statens medieråd ska slås samman med MPRT och bilda en ny mediemyndighet från den 1 januari 2024. Den nya mediemyndigheten kommer att vara en viktig aktör i det fortsatta arbetet med MIK.

Viktigt att skydda barn och unga i en digital miljö

Ett av målen med mediepolitiken är att skydda barn och unga från skadlig mediepåverkan. Det digitala medielandskapet har lett till ett förändrat mediebeteende hos barn och unga. Det hänger samman med att det finns ett stort innehåll och unika tjänster riktade till barn och unga samt god tillgång till smarta mobiler och surfplattor. Det innebär att det blir allt svårare att skydda barn från skadligt medieinnehåll. Safer Internet Centre Sverige är en gemensam kraftsamling för barns och ungas trygghet på nätet genom att ge kunskap och stöd till barn och unga, vårdnadshavare och professionella. Safer Internet Center består av Statens medieråd, Bris och ECPAT. På EU-nivå har också ny reglering tagits fram för att skydda barn från skadligt innehåll på olika plattformar.

Psykisk och fysisk hälsa hos barn och unga

I sammanhanget vill MPRT också lyfta att regeringen har gett Folkhälsomyndigheten i uppdrag att sammanställa kunskap och vägledning samt rekommendationer avseende digital medieanvändning bland barn och unga. Syftet med uppdraget är att fördjupa förståelsen för hur digital medieanvändning på olika sätt kan påverka den psykiska och fysiska hälsan hos barn och unga. Uppdraget ska ske i samverkan med bland annat Statens medieråd som har till uppdrag att följa och analysera medieutvecklingen hos barn och unga.

Tillgång till digital infrastruktur

Vart femte hushåll i glest bebyggda områden saknar tillgång till digital infrastruktur

Trots att tillgången till bredband ökar i hela Sverige, finns det fortfarande platser och hushåll som ännu inte har tillgång till digital infrastruktur. I glest bebyggda områden (utanför tätort och småort) hade 80,5 procent av alla hushåll och företag tillgång till 1 Gbit/s eller fiber i sin absoluta närheten 2022. Det är en ökning med sex procentenheter sedan tidigare undersökning. (PTS mobiltäcknings- och bredbandskartläggning 2022, Post- och telestyrelsen) I det här sammanhanget kan det framhållas att det är skillnad på att *ha möjlighet* att ansluta ett hushåll till digital infrastruktur och att *välja att göra det*, inte minst med tanke på att det är förenat med kostnader för anslutning och bredbandsabonnemang.

Så länge det finns hushåll som inte har tillgång till bredband, oavsett anledning, är det viktigt att det fortfarande finns möjlighet att ta del av ett medieutbud utan att vara uppkopplad. Det gäller särskilt för dem som inte är helt bekväma med den digitala tekniken eller inte har möjlighet att ha tillgång till bredband av olika skäl, t. ex. ekonomiska. Under en tid framöver kommer det därför att vara fortsatt viktigt att det finns kvar andra distributionsformer för att kunna ta del av nyhetsjournalistik och annat medieinnehåll. Det är en förutsättning för att alla medborgare ska kunna vara demokratiskt delaktiga.

Robusthet och säkerhet

Viktigt att säkerställa att medieinnehåll kan nå ut

Yttrandefriheten utgör en grundbult i ett demokratiskt samhälle och att ha tillgång till medier är ytterst en demokratifråga. Yttrandefriheten innefattar en rätt för alla att fritt sprida information och åsikter i medierna och för alla att på lika villkor fritt ta del av informationen och åsikterna – såväl i fredstid som i tid av kris eller krig.

Medierna är en del av demokratins infrastruktur som belyser skeenden och händelser, granskar makten och stimulerar till debatt, vilket har betydelse för människors möjligheter att ha tillgång till den information de behöver som aktiva medborgare. Därför kan ett bortfall eller en störning i mediesektorn leda till en allvarlig kris. Medierna spelar också en mycket viktig roll för att samhället ska kunna hantera en kris.

I ett uppkopplat Sverige ska stora mängder innehåll transporteras via de digitala infrastrukturerna. Det är viktigt att säkerställa att leverantörer av medieinnehåll alltid kan nå ut med sitt innehåll i de digitala infrastrukturerna. Detta kan vara t. ex. genom regler om nätneutralitet eller någon annan mekanism som garanterar att innehåll av särskild vikt för demokrati, yttrandefrihet och informationsfrihet ska beredas plats i näten.

Marknätet fyller fortfarande en viktig funktion

Public service-företagen ska sända radio och tv till hela landet vilket innebär att minst 99,8 procent av den fast bosatta befolkningen kan ta emot sändningarna. Vidare har public service-företagen ett beredskaps- och säkerhetsuppdrag och en särskild roll i samband med fredstida krissituationer och vid höjd beredskap. SR och SVT har bland annat i uppdrag att sända meddelanden som är av vikt för allmänheten om en myndighet begär det och utgör en del av totalförsvaret.

Sändningar i marknätet har flera viktiga egenskaper; de kan tas emot av publiken utan ett abonnemang och de ger programföretagen en god kontroll över hela distributionskedjan. De har också stor betydelse ur beredskapssynpunkt.

Under kommande tillståndperiod bedöms sändningar via marknätet vara avgörande för att kunna upprätthålla en hög tillgänglighet till public service-företagens sändningar även under svåra förhållanden som kriser och vid höjd beredskap. Marknätet fyller därmed en fortsatt viktig funktion.

MIK stärker förmågan att stå emot otillbörlig informationspåverkan

Det förändrade säkerhetsläget i Europa med utländska krafter som sprider propaganda och annan vilseledande information i syfte att destabilisera Sverige ökar betydelsen av medie- och informationskunnighet. Allmänhetens förmåga att kunna upptäcka och stå emot otillbörlig informationspåverkan är på så sätt en del av ett starkt civilt försvar och har kommit att bli högaktuell i det digitaliserade kommunikationslandskapet där innehåll snabbt får stor spridning

Statligt stöd

Insatser för att stärka medie- och informationskunnighet

Det digitala medie- och informationslandskapet för med sig utmaningar. Den snabba teknikutvecklingen med bland annat AI gör informationslandskapet komplext att navigera i. Att som medieanvändare kunna skilja på nyheter och desinformation och stå emot otillbörlig informationspåverkan ställer höga krav på medie- och informationskunnighet. Den utredning som ligger till grund för den kommande sammanslagningen av MPRT och Statens medieråd har föreslagit att den nya myndigheten ska få ett instruktionsbundet och därmed permanent uppdrag på området vilket är positivt. Det behövs en stabil

grund för arbetet med medie- och informationskunnighet och den långsiktiga utveckling som krävs för att svara mot en föränderlig medie- och informationsvardag.

Artificiell Intelligens

Det är svårt att sia om hur AI kommer att påverka medieutbudet och det digitala kommunikationslandskapet, framtiden är oklar även för experter och upphovsmakare. Detta gör att det är särskilt viktigt att sätta in resurser för att följa utvecklingen. Det är därför positivt att kulturministern aviserat att en sektorövergripande AI-enhet ska inrättas vid kulturdepartementet.

Särskilt stöd för distribution av papperstidning i glesbygd

Postfinansieringsutredningen har i sitt betänkande (SOU 2023:4) föreslagit en utökad befordringstid för utdelning av post från två till tre dagar. MPRT motsätter sig utredningens förslag eftersom det riskerar att få stora negativa konsekvenser för de läsare som idag får sin nyhetstidning genom den samhällsomfattande posttjänsten. De prenumeranter och gratistidningsläsare som riskerar att helt bli utan sin nyhetstidning på grund av förslaget bor i hög utsträckning i glesbygden. Tidningsläsare i dessa områden är ofta äldre personer som sällan eller aldrig använder internet, som saknar en snabb bredbandsuppkoppling och lever i ett digitalt utanförskap.

MPRT tillstyrker utredningens förslag om att ett särskilt tidningsstöd bör övervägas utanför den samhällsomfattande posttjänsten för att på så sätt säkerställa distribution av papperstidningen i glesbygd. (MPRT 23/00812)

Övrigt

EU har tagit fram flera förordningar som syftar till att möta de utmaningar som digitaliseringen medför på medieområdet: Digital Services Act (DSA), Digital Markets Act (DMA), European Media Freedom Act (EMFA) och AV-direktivet.

I sammanhanget kan även Code of Practice on Disinformation nämnas. Det är en överenskommelse med flera av de stora digitala plattformarna om att de ska ta ett större ansvar för att minska spridningen av desinformation på respektive plattform. Genomförandet av koden bygger på självreglering.

MPRT deltar aktivt i EU-arbetet i dessa frågor.

Detta yttrande har beslutats av enhetschefen Maria Bergerlind Dierauer. Omvärldsanalitikern Marie Swanström har varit föredragande.

Maria Bergerlind Dierauer

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN:	MARIA BERGERLIND DIERAUER	
DATUM & TID:	2023-08-21 14:56:16 +02:00	
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation	
IDENTIFIKATIONS-ID:	_083ea4b87468bdf6fde78c708d3be84abd	

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2023-08-21 14:56:21 +02:00
Ref: 88035SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)